

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

Katedra Medycyny Społecznej
Zakład Medycyny Społecznej i Zdrowia Publicznego
Kierownik **prof. dr hab. n. zdr. Beata Karakiewicz**
ul. Żołnierska 48, 71-210 Szczecin
tel. 091 48 00 920, fax 091 48 00 923, e-mail: fampiel@pum.edu.pl

Szczecin, 21 kwietnia 2018 r.

**Recenzja rozprawy doktorskiej na stopień doktora nauk o zdrowiu
mgr Jolanty Gładczuk**

**pt. „Wybrane aspekty zachowań zdrowotnych studentek Państwowej Wyższej
Szkoły Zawodowej im. prof. Edwarda Szczepanika w Suwałkach .”**

Promotor: dr hab. n. zdr. Ewa Kleszczewska

Promotor pomocniczy: dr n. med. Zbysław Grajek

Stan zdrowia to jeden z podstawowych elementów wpływających na dalszą przyszłość i rozwój człowieka. Jednym z najistotniejszych czynników determinujących zdrowie człowieka stanowią jego zachowania zdrowotne. Ważną rolę w kształtowaniu zachowań zdrowotnych odgrywają przedstawiciele zawodów medycznych. Szczególną grupę zawodową stanowią pielęgniarki i pielęgniarze. Istotne wydaje się prowadzenie prac badawczych, w dziedzinie pielęgniarstwa, służących popularyzacji wiedzy oraz edukacji pośredniej. Ma to związek z faktem, że wyniki takich badań mogą stanowić podstawę wiedzy teoretycznej oraz wskazywać na pewne wzorce zachowań.

W pracy podjęto istotny temat uwarunkowań zachowań zdrowotnych studentów i zaproponowano model służący obiektywizacji wyników przeprowadzonej analizy. Wybór tematyki badawczej uważam za trafny i aktualny. Przedstawiona do oceny dysertacja zawarta została na 230 stronach komputeropisu (wraz z aneksem). Układ pracy jest typowy dla prac z zakresu nauk o zdrowiu. Tekst pracy poprzedza spis stosowanych skrótów. Na pierwszych 51 stronach Autorka wprowadza czytelnika w problematykę badawczą. Ta część teoretyczna wskazuje na bardzo wnikliwe przestudiowanie istniejącego piśmiennictwa. Tekst wprowadzający napisany

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

swobodnym językiem zawarty jest w czterech rozdziałach. Kolejny rozdział V zawiera założenia i cele badawcze. Autorka nie sformułowała celu głównego tylko wskazała 4 cele szczegółowe.

1. Badanie wybranych zachowań pro - i antyzdrowotnych studentek PWSZ w Suwałkach;
2. Opracowanie modelu czynników zorientowania na zdrowie uwzględniających czynniki szans i czynniki ryzyka;
3. Porównanie zachowań studentek PWSZ w Suwałkach w dwóch kolejnych cyklach: Cykl I (2013-2016) i Cykl II (2014-2017); oraz
4. Standaryzacja procedury postępowania w badaniu zachowań pro - i antyzdrowotnych studentów wszystkich typów uczelni zgodnie z metodologią analizy i projektowania systemów Unified Modeling Language (UML).

W ocenianej dysertacji wykorzystano badania całościowe obejmujące czteroletni okres ich realizacji. Obejmowały one szeroki zakres badanych i poddanych analizie danych z wykorzystaniem wielopłaszczyznowej analizy statystycznej. Badania realizowane były w latach 2013-2017. Ogółem przebadano 1777 studentów PWSZ w Suwałkach. Badania przeprowadzono z zastosowaniem metody sondażu diagnostycznego. Ankiety realizowano we współpracy z Fundacją Edukacji i Nauki w Białymstoku. Udostępniła ona instytucjom współpracującym serwis internetowy umożliwiający zaprojektowanie, a także przeprowadzenie własnej ankiety z wykorzystaniem Internetu. Ankieta była anonimowa, a udział w niej miał charakter dobrowolny. Kwestionariusz ankiety zawierał pytania z zakresu zachowań zdrowotnych studentów. Badania przeprowadzono wykorzystując internetowy system ankiet wolnego oprogramowania Lime Survey w języku PHP. Internetowy system ankiet wykorzystywał bazy danych: MySQL, PostgreSQL, a także MSSQL. Prowadząc analizę zgromadzonego materiału badawczego zastosowano liczne metody statystyczne. Wynikało to z różnorodności wytypowanych zmiennych o charakterze ilościowym i jakościowym. Przeprowadzona analiza istotności różnic między wartościami średnimi w porównywanych grupach oparta była na obowiązujących zasadach w zakresie wyboru testów statystycznych. Doktorantka

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

dobrze dobrała metody statystyczne umożliwiające przedstawienie wyników badań (statystyka opisowa: częstość, mediana, średnia arytmetyczna, kwartyle pierwszy i trzeci, minimum, maksimum, odchylenie standardowe- dla zmiennych ilościowych oraz procent i liczebność wobec zmiennych jakościowych; test Kołmogorowa-Smirnowa z poprawką Liffeforsa; test Manna-Whitneya-Wilcoxon; test Kruskala-Wallisa; test *post hoc* (test Tukeya); współczynnik korelacji rangowej rho-Spearmana, test Chi-kwadrat (χ^2); tabele krzyżowe; współczynnik rzetelności alfa Cronbacha).

Rozwinięta część analityczna została przedstawiona na 98 stronach Uzyskane wyniki badań poprawnie zostały zinterpretowane i zilustrowane. Zawarto je w 62 tabelach i zilustrowano za pomocą 42 rycin.

W pracy przedstawiono autorski, unikatowy Model Czynników Zorientowania na Zdrowie zawierający wyszczególnione Czynniki Szans i Czynniki Ryzyka uwzględniających odpowiednio Badania Ogólne i Badania Kobiety oraz Czynniki Psychospołeczne i Psychoaktywne. Jego systematyczne wdrażanie w latach 2013-2017 zostało scharakteryzowane w rozdziale przedstawiającym wyniki badań własnych.

Dyskusja wskazuje na dojrzałość naukową Autorki. Jest przeprowadzona z dużą rzetelnością. Świadczy o merytorycznym przygotowaniu Doktorantki do pracy naukowej.

Wykaz piśmiennictwa zawierający 298 pozycji, prawidłowo dobranych i cytowanych. Artykuły anglojęzyczne stanowią około 30 % cytowanych źródeł. W dyskusji po dokonaniu analizy zasobów piśmiennictwa naukowego Polskiej Bibliografii Lekarskiej zgodnie z wymogami Evidence – based Medicine (EBM) wyłoniono 639 pozycji piśmiennictwa, z czego w tym rozdziale na 18 stronach wykorzystano 116 pozycji. Ten bogaty zasób piśmiennictwa posłużył porównaniu wyników badań innych autorów z danymi uzyskanymi w badaniach własnych. Pozwoliło to na czytelne i dogłębne zobrazowanie wyników badań. Wnioski zostały poprawnie sformułowane i odzwierciedlają postawione w pracy cele.

Praca ma charakter aplikacyjny. Przedstawiony model może być użyty w badaniu zachowań zdrowotnych studentów w innych uczelniach. Podkreślić należy

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

zastosowanie systemu modelowania przypadków użycia za pomocą języka UML. Zostało to scharakteryzowane w rozdziale: Procedura postępowania w badaniu UML zachowań zdrowotnych studentów. Pracę kończą streszczenia w języku polskim i angielskim oraz aneks zawierający narzędzia badawcze.

Z obowiązku recenzenta muszę wskazać, że Doktorantka nie ustrzegła się drobnych niedociągnięć.

- przedstawiono cztery cele pracy bez wyodrębnienia celu głównego;
- kryteria doboru grup badawczych mają charakter kilkustopniowy, co wymaga od czytającego dogłębnej analizy założeń włączenia do badania;
- w streszczeniu nie zastosowano podziału na główne części zgodnie z podziałem zastosowanym w pracy;
- stwierdza się także niedociągnięcia w zakresie formatowania pracy w postaci braku numeracji np. na stronach strona 32, strona 33.

Powyższe uwagi w żadnym stopniu nie umniejszają mojej wysokiej oceny merytorycznej omawianej dysertacji.

Podsumowanie

Oceniana praca doktorska została bardzo dobrze zaplanowana i konsekwentnie zrealizowana. Autorka wykazała się dużą wnikliwością badawczą i dojrzałością naukową. W sprawny sposób dokonała analizy bardzo dużego materiału badawczego. Praca napisana została ładnym językiem. Merytorycznie jest to wartościowe opracowanie badawcze.

Stwierdzam, że praca **mgr Jolanty Gładczuk pt.: „Wybrane aspekty zachowań zdrowotnych studentek Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Edwarda Szczepanika w Suwałkach”** w pełni spełnia kryteria stawiane pracom doktorskim a tym samym spełnia **warunki określone w art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2003 r. Nr 65, poz. 595 z późn. zm.)**.

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

Zatem zwracam się do Wysokiej Rady Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku o dopuszczenie **mgr Jolanty Gładczuk** do dalszych etapów przewodu doktorskiego. **Wnoszę również wniosek o jej wyróżnienie.**

Prof. dr hab. Beata Karakiewicz

Kierownik

Zakładu Medycyny Społecznej i Zdrowia Publicznego
Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie